

Κυρά Βγένα: το ορεινό διάδημα της Αιτωλίας.

Για δεύτερη φορά ο Φ.Ο.Σ. Γ.Π.Α. πραγματοποίησε στις 17-18 Φεβρουαρίου 2018, ανάβαση στην κορυφή Κόκα του Παναιτωλικού, του ορεινού αυτού συγκροτήματος της Δυτικής Στερεάς Ελλάδος, που, σαν διάδημα, στολίζει την Αιτωλία.

Αν και όχι πολύ γνωστό, το Παναιτωλικό, με υψόμετρο 1.924 μ., αποτελεί ένα πολυσχιδές, ορεινό συγκρότημα, με πολλές κορυφές, μεγάλα δάση, πανέμορφους καταρράκτες, πολύβουα ρέματα και γραφικά χωριά ή οικισμούς να αναπαύονται στις πλαγιές του. Ευρισκόμενο στα σύνορα με την Ευρυτανία, είναι το τελευταίο του πλήθους των βουνών, που ως αλλεπάλληλα, ακίνητα κύματα έρχονται από τον Βορρά και σταματούν ακριβώς πάνω από τον κάμπο της Αιτωλίας, τον οποίο θαρρείς ότι προστατεύουν και απειλούν ταυτόχρονα. Το Παναιτωλικό δικαίως θεωρείται το πιο εκτεταμένο βουνό της Στερεάς Ελλάδας. Στα νότια φτάνει μέχρι τη λίμνη Τριχωνίδα

(η μεγαλύτερη σε έκταση και σε βάθος φυσική λίμνη στην Ελλάδα) και τον ποταμό Εύηνο. Στα βόρεια, ο Κρικελοπόταμος (ο Φ.Ο.Σ. παλαιότερα πραγματοποίησε ολοπόταμη πορεία στο φαράγγι αυτό), το χωρίζει από τα βουνά Καλιακούδα και Χελιδόνα και, στα βορειοανατολικά από την Οξυά. Στα δυτικά, οι πλαγιές του πέφτουν μέχρι τον κάμπο του Αγρινίου και τον Αχελώο.

Στην πιο ψηλή κορυφή του, τον Κατελάνο, μπορεί κανείς να φτάσει από πολλά σημεία, με την πιο συνηθέστερη εκείνη από το χωριό Αγία Παρασκευή, παλιά ονομασία Ζελίχοβο. Και τη φορά αυτή όμως ο Σύλλογός μας δεν ανέβηκε στην πιο ψηλή κορυφή, αλλά στην κορυφή Κόκα (1.685 μ.), γιατί θέλαμε να χρησιμοποιήσουμε το καταφύγιο πάνω από το χωριό Περιστέρι, όπου και θα κόβαμε την Πρωτοχρονιάτικη Βασιλειόπιττα και όπου και υποσχθήκαμε, μέλη του Δ.Σ., να πραγματοποιήσουμε σύντομα διάσχιση, συμπεριλαμβάνοντας και την κορυφή Κατελάνος.

Η συμμετοχή για την πορεία αυτή ήταν πάλι πολύ μεγάλη. Στο χωριό Περιστέρι φτάσαμε όχι με λεωφορείο του ΚΤΕΛ όπως την προηγούμενη φορά, αλλά με το ίδιο

λεωφορείο που ξεκινήσαμε από την Αθήνα και αυτό διότι ο οδηγός Παναγιώτης Νικολάου, με καλή διάθεση, επιδεξιότητα και παραδειγματική ευσυνειδησία, μπόρεσε να ανταπεξέλθει στις πραγματικά δύσκολες στροφές ενός μισοκαταστραμμένου, από πρόσφατες βροχοπτώσεις, οδοστρώματος, που συνδέει το χωριό Παραβόλα με το Περιστέρι.

Εκεί, πρόσχαρος μας περίμενε ο κτηνοτρόφος Σεραφείμ με τη γυναίκα του Σοφία, που έχουν το μικρό και μοναδικό κατάστημα στο χωριό. Τα πράγματα φορτώθηκαν στο αγροτικό αυτοκίνητο μέλους του Ε.Ο.Σ. Αγρινίου, που μαζί με τον πρόεδρο Βασίλη Νταούλη, ανέβηκαν πρώτοι στο καταφύγιο για να το προετοιμάσουν και να

ανάψουν το τζάκι, που αναμμένο πλέον μας υποδέχτηκε, όλους εμάς που μετά από πορεία περίπου δύο ωρών φτάσαμε εκεί.

Η βραδιά κύλησε με χαρούμενη διάθεση από όλους μας και αναμφίβολα σε αυτό συνετέλεσε το καταπληκτικό φαγητό, που γύρω στις 8 μ.μ. μας έφερε ζεστό ο Σεραφείμ από το χωριό. Το φαγητό αυτό πράγματι το

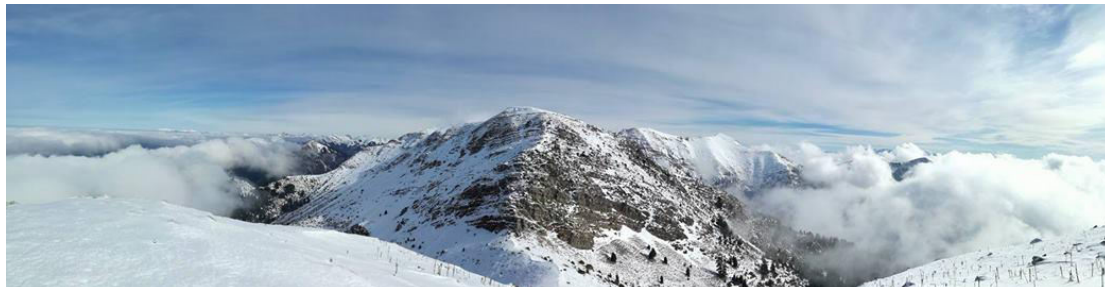
απολαύσαμε παρά το γεγονός ότι είχε προηγηθεί το ψήσιμο από τον Γρηγόρη Παπαδόπουλο, υπεύθυνο φύλαξης του Πανεπιστημίου μας, μεγάλης ποσότητας, χειροποίητων από τον Σεραφείμ, λουκάνικων (δωρεά του Συλλόγου), αλλά και κιλών προβατίνας που ο ίδιος ο Γρηγόρης, για μια ακόμη φορά προσέφερε στους φοιτητές μας.

Το πρωί της Κυριακής μας βρήκε έτοιμους για την πορεία μας στα ψηλά. Ακολουθήσαμε την ίδια διαδρομή που αναφέρεται στην περιγραφή της εκδρομής στο Παναιτωλικό δύο χρόνια πριν. Τώρα όμως, οι καιρικές συνθήκες ήταν ηπιότερες -πολλοί θυμόμαστε τη χιονοθύελλα που αντιμετωπίσαμε τότε- έτσι ώστε με μεγαλύτερη

άνεση πλέον και παρά την ύπαρξη αρκετού χιονιού, φτάσαμε άπαντες στην κορυφή Κόκα. Τόσο κατά τη διαδρομή όσο και κυρίως από την κορυφή, η θέα ολόγυρα των χιονισμένων κορυφών, θα μείνει ανεξίτηλη στη μνήμη. Η εικόνα των κορυφών αυτών, που λες και λόγχιζαν τον ουρανό πάνω από τα σύννεφα, ήταν εντυπωσιακή

και αναμφίβολα πρωτόγνωρη για πολλούς φοιτητές. Ποιες αλήθειες από αυτές να αναφέρει κανείς; Όταν το βλέμμα έφθανε μέχρι τα Τζουμέρκα της Ηπείρου, την άγρια Φτέρη των Αγράφων, τα Βαρδούσια, τη Γκιώνα, το Παναχαϊκό, τον Ερύμανθο και άλλων, όλων φορτωμένων με πάλλευκο χιόνι να τις στολίζει; Αλλά και οι

κοντινές, άλλες κορυφές του Παναιτωλικού (Γκιόρλα, Κυρά Βγένα, Ξανθή, Κούτουπας, Τριανταφυλλιά), πανέμορφες, χιονισμένες, μας ατένιζαν λες και μας προσκαλούσαν να τις επισκεφτούμε.

Η κοπή της πίτας έγινε στο γυρισμό μας στο καταφύγιο και δύο φοιτητές μας, ο Αριστοτέλης Μπάκος και ο Επαμεινώνδας Τουλούμης, τυχεροί, πήραν από ένα ορειβατικό δώρο, γκέτες και φακό κεφαλής, και αυτά δωρεά του Συλλόγου.

Ο γυρισμός από το καταφύγιο στο Περιστέρι έγινε με χαλαρό ρυθμό και καλή διάθεση, διάθεση η οποία έγινε και χαρμόσυνη όταν γιορτάσαμε τα γενέθλια της Μαρίνας Φαραντούρη. Την έκπληξη αυτή κατάλληλα προετοίμασαν η Φωτεινή Λεωνίδου και ο Νίκος Αγαλόπουλος.

Πριν την επιβίβασή μας στο λεωφορείο για την αναχώρηση, μία τελευταία ομαδική φωτογραφία με τον Σεραφείμ. Αναζητήσαμε για τη φωτογράφιση και τον γιό του Βασίλη, που σε προηγούμενη εκδρομή μας στο χωριό είχαμε γνωρίσει. Τώρα, λίγο πιο μεγάλος, διατηρούσε ακόμη τη χαρούμενη διάθεση και την εξωστρέφεια, που η ελευθερία της ζωής στο χωριό προσδίδει στα μικρά παιδιά, που ξέγνοιαστα με τους φίλους παίζουν άφοβα και χωρίς άγχος, αναπτύσσοντας μία κοινωνικότητα και συμπεριφορά που δύσκολα μπορεί να δει κανείς στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Κατά την επιστροφή στην Αθήνα προσπεράσαμε το Αιτωλικό, τη μικρή αυτή όμορφη κωμόπολη, χτισμένη σε νησί, που συνδέεται με τη στεριά με δύο πέτρινες

γέφυρες (250 μ. και 300 μ. η κάθε μία), την οποία είχαμε την ευκαιρία να επισκεφτούμε την προηγούμενη μέρα. Η ευρύτερη περιοχή του Αιτωλικού, όπως το Μεσολόγγι, που κι αυτό επίσης επισκεφθήκαμε,

μαζί με πολλά χωριά και τοποθεσίες της περιοχής, εντάσσονται στον σημαντικό υδροβιότοπο που σχηματίζει το Δέλτα του Αχελώου και του Εύηνου ποταμού, που σε έκταση 250.000 στρεμμάτων, αποτελεί ένα εκτεταμένο σύστημα αβαθών νερών, με λιμνοθάλασσες, καλαμιώνες, ψαθότοπους, λουρονησίδες, αλμυρόβατους, λασποτόπια και πολλές νησίδες, που φιλοξενούν ιδιαίτερα πλούσια σε ποικιλότητα χλωρίδα και πανίδα.

Το φτεροκόπημα εκατοντάδων φαλαρίδων (*Fulica atra*) που ξεχειμωνιάζουν εδώ θυμίζει σε όλους την ύπαρξη πολλών άλλων ειδών πτηνών (περί τα 280) στην λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου – Αιτωλικού όπως των αργυροπελεκάνων, της κυνηγόπαπιας, της πρασινοκέφαλης, των διαφόρων τσικνιάδων, της χαλκόκοτας, των καλαμοκανάδων, των νεροχελίδων, των ασημόγλαρων, των γλαρονιών κ.ά. Εκεί κοντά, βόρεια του Δέλτα του Αχελώου

υπάρχουν υπολείμματα των εκτεταμένων δασών που παλαιότερα υπήρχαν. Το παραποτάμιο δάσος του φράξου στο Λεσίνι -από το 1985 έχει ανακηρυχτεί

«Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης»- περιλαμβάνει εκτός από το δέντρο αυτό (*Fraxinus angustifolia*) και άλλα είδη όπως οι ασημόλευκες (*Populus alba*), οι φτελιές (*Ulmus minor*), οι ασημοϊτιές (*Salix alba*), τα πλατάνια (*Platanus orientalis*), τα σκλήθρα (*Alnus glutinosa*), τα καβάκια (*Populus nigra*).

Το Μεσολόγγι επισκεφθήκαμε για λίγο, για να βρεθούμε στον «Κήπο των Ηρώων», που θυμίζει σε όλους την ηρωϊκή έξοδο των «ελεύθερων πολιορκημένων».

Η προσπάθειά μας, διασχίζοντας την πόλη έως το λιμάνι, να δούμε κάποιες από τις εναπομείνουσες πελάδες (παραδοσιακές ψαράδικες καλύβες, χτισμένες πάνω από το νερό σε πάσσαλους μπηγμένους στην αβαθή λιμνοθάλασσα), δεν ήταν επιτυχής παρόλο που αρκετοί φοιτητές μας μάς ακολούθησαν. Οι επιθαλάσσιες αυτές κατασκευές, μαζί με τα *διβάρια* (ιχθυοτροφεία), μας υπενθυμίζουν το πόσο φημισμένος ιχθυοπαραγωγικός τόπος, παραδοσιακός κατά μεγάλο μέρος, είναι η περιοχή της λιμνοθάλασσας του Μεσολογγίου, όπου αλιεύονται τα χέλια, οι τσιπούρες, τα λαβράκια και οι κέφαλοι. Από τους θηλυκούς κέφαλους παράγεται το πασίγνωστο αυγοτάραχο του Μεσολογγίου.

Στην Αθήνα φτάσαμε αργά το βράδυ, μέσα σε εύθυμη διάθεση, κάτω από τους ήχους των τραγουδιών που είχε κατάλληλα επιληφθεί να ... παρουσιάσει σε CD, ο πάντα χαρούμενος και με άψογη συμπεριφορά, οδηγός του λεωφορείου μας, Παναγιώτης.

Επιμέλεια κειμένου
Ομότιμος Καθηγητής Ν.Γ. Εμμανουήλ
Δρ Ε.Ν. Πάνου

Ο Φ.Ο.Σ. Γ.Π.Α. στην κορυφή Κόκα.

Φωτογραφίες:

Αγαλόπουλος Νίκος, Αγγελιουδάκης Θοδωρής, Ανυφαντή Μυρτώ, Βούκατα Βαΐα, Γίδαρη Δήμητρα, Δημητρακόπουλος Νικόλας, Λεωνίδου Φωτεινή, Παντισίδης Μάνθος, Πάνου Ελένη, Παπαδόπουλος Γρηγόρης, Ρούσσος Ανδρέας, Σάρρος Θωμάς, Τσατήρης Βασίλης, Φλωράκης Στέλιος, Χρόνη Ζαμπέλα, Χρόνη Στέλλα.